

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΑΘΗΝΩΝ - ΑΤΤΙΚΗΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ
ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΑΤΟΥ

Περί της ανωτέρω ανασκαφής βλ. άρθρον του ένεργήσαντος ταύτην Έφορου αρχαιοτήτων κ. Γ. Δοντά, δημοσιευόμενον εις τὸ Α' μέρος του παρόντος τόμου καὶ τοὺς Πί ν. 5 α-β τῶν Χρονικῶν.

*

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΝΟΤΙΩΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΕΙΟΥ (1961)

Προκειμένου νά ἐκτελεσθοῦν ὑπό του Ὑπουργείου Συγκοινωνιῶν καὶ Δημοσίων Ἔργων ἐργασίαι διαμορφώσεως τοῦ περὶ τὸ Ὀλυμπεῖον χώρου καὶ συγκεκριμένως εἰς τὴν πρὸς νότον αὐτοῦ περιοχὴν τὴν ὀριζομένην πρὸς βορρᾶν ὑπὸ του περιβόλου του Ὀλυμπεῖου, πρὸς νότον ὑπὸ τῆς ὁδοῦ Ἀναπαύσεως, πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ του Ἰλισοῦ καὶ πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τῆς λεωφόρου Ἀμαλίας, τῇ εἰσηγήσει του Προϊσταμένου τῆς Ὑπηρεσίας Ἀρχαιοτήτων ἀειμνήστου Ἰ. Παπαδημητρίου, ἀπεφασίσθη ὑπὸ του Ἀρχαιολογικοῦ Συμβουλίου πρὸ πάσης ἐνεργείας νά ἐρευνηθῇ ὀλόκληρος ἢ ἔκτασις διὰ συστηματικῶν ἀνασκαφῶν¹.

Ἡ ἐποπτεία τῆς ἀνασκαφῆς ἀνετέθη εἰς τὸν Ἐφορον Ἀρχαιοτήτων Ἀθηνῶν Ἰ. Θερεσιάδην καὶ τὸν ἀρχιτέκτονα Ἰ. Τραυλόν, μετέσχον δὲ αὐτῶν ὡς βοηθοὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ ἐπιμελητὴς Ἀγγελος Λιάγκουρας, ἀργότερον δὲ καὶ μέχρι τέλους τῶν ἐργασιῶν ὁ ἔκτακτος ἐπιμελητὴς Εὐδ. Πεντάζος.

Αἱ σχετικαὶ ἐργασίαι ἤρχισαν τὴν 28ην Νοεμβρίου 1960 καὶ ἐπερατώθησαν τὴν 3ην Μαρτίου 1962 μὲ μικρὰν μόνον διακοπὴν 45 ἡμερῶν, ἦτοι ἀπὸ τῶν μέσων Αὐγούστου μέχρι του τέλους Σεπτεμβρίου του 1961, ἐγένοντο δὲ δαπάναις τῆς ἀρμοδίας Διευθύνσεως του Ὑπουργείου Συγκοινωνιῶν καὶ Δημοσίων Ἔργων, τὴν ὅποιαν καὶ ἐνταῦθα θερμῶς εὐχαριστοῦμεν, διότι πλὴν τῶν ἐργατῶν, τοὺς ὁποίους μᾶς διέθεσεν, ἀνέλαβε καὶ τὴν ἐκσκαφὴν καὶ ἀπομάκρυνσιν τῶν τεραστίων ὄγκων χῶματος τῆς νεωτέρας ἐπιχώσεως, ἣ ὅποια ἐκάλυπτε τὰ ἀρχαῖα ἐρείπια.

Ὅτι ἡ περιοχὴ αὕτη παρουσίαζεν ἰδιαιτερον ἀρχαιολογικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἔπρεπε νά ἐρευνηθῇ διὰ συστηματικῶν ἀνασκαφῶν ἦτο ἀναμφισβήτητον, διότι καὶ ἐκ τῶν φιλολογικῶν μαρτυριῶν ἐ-

1. Αἱ ἀνασκαφαὶ αὗται ἀποτελοῦν συνέχειαν προγενεστέρας ἀνασκαφῶν μας κατὰ τὴν βορείαν πλευρὰν του περιβόλου του Ὀλυμπεῖου. Βλ. Ἰ. Τραυλοῦ, ΠΑΕ 1949, 25-43. BCH LXXXIV (1960) 631-637 καὶ AJA 64 (1960) 267.

γνωρίζομεν, ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν αὕτην θά ἔπρεπε νά ἀναζητηθοῦν σπουδαιότατα ἱερὰ καὶ ναοὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀναφερόμενα καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν παλαιότερων ἀνασκαφῶν εἶχον ἀνευρεθῆ, τὸ μὲν 1893 ὑπὸ του Ἄ. Σκιᾶ τὰ θεμέλια ἐνὸς ναοῦ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων καὶ τμήμα του τείχους του περιβόλου τῆς πόλεως², τὸ δὲ 1940 ὑπὸ του Ἐφοροῦ τῆς Ἐπιγραφικῆς Συλλογῆς κ. Μ. Μιτσοῦ, κατὰ τὸ δυτικὸν ἄκρον του χώρου καὶ εἰς τὴν βάσιν του ἐκεῖ βραχῶδους ὑψώματος, τὰ θεμέλια διαφόρων οἰκοδομημάτων του 6ου π.Χ. αἰῶνος, ὡς καὶ πλῆθος ἀγγείων³.

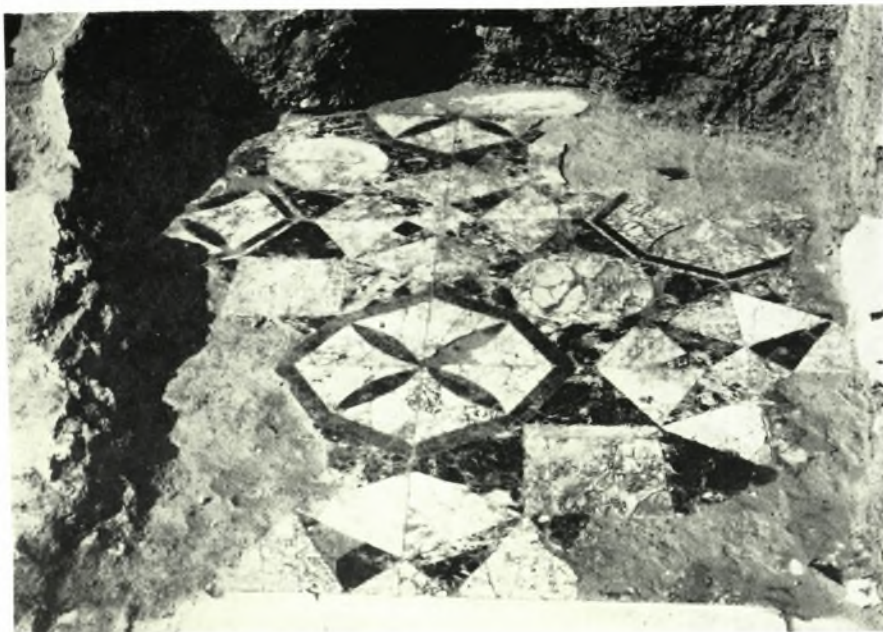
Ἡ ἀνασκαφὴ του χώρου ἔγινεν εἰς δύο στάδια. Κατὰ τὸ πρῶτον ἀφηρέθη ἡ νεωτέρα μεγάλου πάχους ἐπίχωσις, ἣ ὅποια εἰς τὰ παρὰ τὸν Ἰλισὸν σημεῖα ἔφθανε τὰ 5μ. περίπου, παντοῦ δὲ ἀπεκαλύφθη ἡ παλαιὰ ἐπιφάνεια του ἐδάφους κάτωθεν τῆς ὅποιας ἤρχιζον αἱ ἀρχαῖαι ἐπιχώσεις. Τοῦτο διεπιστώσαμεν ἀσφαλῶς διὰ τάφρων, εἰς πλείστα σημεῖα του ἐν λόγῳ χώρου, ἣ δὲ νεωτέρα ἐπίχωσις, ἀπομονωθείσα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, κατέστη δυνατὸν νά ἀπομακρυνθῇ ταχέως διὰ μηχανικῶν ἐκσκαφῶν. Κατὰ τὸ στάδιον αὐτὸ τῆς ἐρεῦνης, τὸ ὅποῖον εἶχε συμπληρωθῆ μέχρι τῶν ἀρχῶν Μαΐου του 1961, ἀπεκαλύφθη παντοῦ ἡ ἐπιφάνεια του ἀρχαίου ἐδάφους καὶ ἦλθεν εἰς φῶς καὶ πάλιν ὁ ὑπὸ του Σκιᾶ τὸ πρῶτον ἀνασκαφεῖς Ρωμαϊκὸς ναὸς. Συγχρόνως ἐκαθαρίσθη καὶ ὁ κατὰ τὸ 1940 ἐρευνηθεὶς χώρος, ὅπου τὰ ἐρείπια εἶχον καὶ πάλιν καλυφθῆ ὑπὸ ἐπιχώσεως ὕψους ἐνὸς περίπου μέτρου, ἐπὶ πλέον δὲ ὀλόκληρος ἢ ἔκτασις εἶχε δενδροφυτευθῆ εἰς τρόπον ὥστε τίποτε δὲν ἐπρόδιε τὴν ὑπαρξιν ἐδῶ ἀρχαίων ἐρειπίων (Πί ν. 6).

Κατὰ τὸ δεύτερον στάδιον τῆς ἐργασίας μας, ἐπὶ τῆς παλαιᾶς πλέον ἐπιφανείας του ἐδάφους, διὰ δέκα δοκιμαστικῶν τάφρων ἠρευνήθησαν τὰ ἱστορικὰ στρώματα εἰς ὀλόκληρον τὸν ἄκρον, ἐφ' ὅσον δὲ ἀνευρίσκοντο ἀρχαῖα ἐρείπια, αἱ τάφροι διεπλατύνοντο μέχρι τελείας ἀποκαλύψεως τῶν οἰκοδομημάτων.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐρεῦνης μας ταύτης ὑπῆρξαν ἐκτάκτως ἱκανοποιητικὰ διότι, πλὴν τῶν ἀποκαλυφθέντων καὶ πάλιν θεμελίων του Ρωμαϊκοῦ ναοῦ, ἀνευρέθη καὶ ἄλλος ναὸς τῶν κλασσικῶν

2. Ἄ. Σκιᾶ. Περί τῆς ἐν τῇ κοίτῃ του Ἰλισοῦ ἀνασκαφῆς, ΠΑΕ 1893, 111-136.

3. Δημοσιεύματα σχετικὰ μὲ τὰς ἐκτελεσθείσας τότε ἀνασκαφὰς: BCH LXIII (1939) 294, LXIV-LXV (1940/41) 237, AA LV (1940) 167 καὶ AE 49 (1948), 5-32. Τὰ ἀνευρεθέντα ἀγγεῖα κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς του 1940 φυλάσσονται εἰς τὰς ἀποθήκας του Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου, τὴν μελέτην δ' αὐτῶν ἀνέλαβεν ἡ Ἐπιμελήτρια του Μουσείου δ. Βαρβάρα Φιλιππάκη.

Ἄθῆναι. Ἀνασκαφή οἰκοπέδου Ἀγγελοπούλου: α. Δάπεδον ἐξ ἐγχρώμων μαρμάρων, μεταφερθὲν ἤδη εἰς τὸ Τζαμί τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἀγορᾶς, β. Μεγάλη τεφροδόχος βαθεῖα πωξίς τῆς γεωμετρικῆς ἐποχῆς

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΝΤΑΣ